

Есімі ел есінен өшпейтін көрнекті ғалым – Ақай Нүсіпбеков

М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университетінің колледжінде Ш.Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институтын 26 жыл басқарған ардагер ғалым Ақай Нүсіпбековтың 5 томдық шығармалар жинағының тұсаукесер рәсімі өткізілді. М.Әуезов атындағы ОҚУ колледжінің директоры, тарих ғылымының докторы, профессор Сейдахан Нұрмаханұлы Әлібек іс-шараны ашып, жүргізіп отырды. Жиынға колледж ұжымымен қатар елімізге белгілі тарихшы ғалымдар қатысып, аталмыш жинақ жөнінде тұщымды ой-пікірлерін білдірді. Ш.Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институтының бас директоры, тарих ғылымының докторы, профессор, Қазақстан Республикасы Ұлттық Ғылым академиясының академигі З.Е. Қабылдинов сөз алып, жинақтың мазмұнымен таныстырып шықты.

«Назарларыңызға ұсынып отырған академик А. Нүсіпбековтың өнегелі өмірі мен жемісті ғылыми зерттеулері жинақталған 5 томдық шығармалар жинағы Ш.Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институтының ғылыми қызметкерлерінің қажырлы еңбегінің арқасында даярланды. Жинақтың бірінші томына «Қазақ КСР тарихы (көне заманнан бүгінге дейінгі)» атты 1949, 1977, 1979, 1980 жылдары жарық көрген еңбектеріндегі ғылыми мақалалары мен ғалымның бұрын баспа бетін көрген монографиялары енді. Кітаптың екінші томында ғалымның 1969 жылы жарық көрген «Қазақстанда кеңестік жұмысшы тобының қалыптасуы мен дамуы» (1917-1940), «Қазақстандағы социалистік құрылыс тарихы мәселелері», «Ұлы Отан соғысы мен соғыстан кейінгі кезеңде кеңестік Қазақстандағы жұмысшы тобының қалыптасуы» атты монографиялары енді. Жинақтың үшінші томына А. Нүсіпбековтың ғылыми ізденістерінің нәтижелері ретінде жарияланған әрі жарияланып үлгермеген ғылыми мақалалары, конференцияларда жасаған баяндамалары енгізілді. Шығармалардың үшінші томына тарих ғылымының кандидаты дәрежесіне авторефераты және 1949-1976 жылдары жарық көрген ғылыми еңбектері

енген. Бес томдықтың төртінші томында академиктің ғылыми мақалалары, баспасөз беттерінде жарық көрген еңбектері кірді. Еңбектің төртінші томына 1937-1983 жылдары журналдарда, жинақтарда, бұқаралық ақпарат құралдарын беттерінде және басқа да басылымдарда жарық көрген ғылыми мақалалар, баяндамалар, ғылыми-көпшілік мақалалар, тағы басқа да материалдар енгізілген. Жинақтың бесінші томында академиктің өмірі мен қызметінен хабар беретін ғалымның жеке қорында сақталған архив құжаттары, Ресей Федерациясының Подольск қаласының архивінен әкелінген материалдар, сонымен қатар замандастары мен ғалымның көзін көрген әріптестерінің естеліктері жинақталды. Аталмыш жинақтың әр томының таралымы 1000 данамен басылып, еліміздегі кітапханаларға тегін таратылды. Кітапты басып, шығаруға ата аманатын арқалаған ел ағалары, ұрпақтары, ғалым жанашырлары демеушілік жасады».

Ш.Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институтының бас сарапшысы, тарих ғылымының кандидаты, доцент Ә.К. Шашаев академик А. Нүсіпбековтың өнегелі өмірінің елеулі белестеріне тоқталып, көрнекті ғалымның есімін мәңгілікке сақтау және елге насихаттау бағытында іске

асырылып жатқан жұмыстарды баяндап берді.

«Қазақ ғылымының өркендеуіне өлшеусіз үлес қосқан өз ұлтының ұлы тұлғалары қашанда көп болған. Солардың бірі және бірегейі, елінің елеулі азаматы, есімі ел есінен өшпейтін көрнекті ғалым Ақай Нүсіпбеков тағдырдың «тар жол, тайғақ кешуінен» сүрінбей өтіп, өз дәуірінен ойып тұрып орын алған тарихи тұлға. Сұрапыл соғыс аяқталып, елге аман-сау оралған Ақай Нүсіпбеков 1956-1982 жылдар аралығында Ш.Уәлиханов атындағы Тарих, археология және этнография институтында тарих ғылымының дамуы жолында 26 жыл қажырлы еңбек етті. Ер есімін ұлықтауды Институт тарапы әрқашан есте ұстайды. 2019 жылы белгілі ғалым А. Нүсіпбеков атындағы мемориалды кабинет ашылған. Әр жылдың аяғында асыл ағамыздың бай ғылыми мұрасын зерттеп, зерделеу мақсатында ғылыми-теориялық конференциялар өтіп тұрады. Демеушілердің көмегімен жастарымызға стипендия берілуде. XX ғасырдағы ірі ғалымдарының бірі, ержүрек майдангер, ұлағатты ұстаз, білікті басшы А. Нүсіпбековтың тарихи мұраларын зерттеп, зерделеу, жинақтау жұмыстары бұдан әрі де жалғаса беретін болады».

Колледж ұжымын тағы бір серпілкен

– Зиябек Қабылдиновтың құттықтау сөзі болды. Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты барлық облыстармен, өңірлермен тығыз байланыс жасай отырып, әсіресе ел тарихының толықтануына, жандануына жүйелі жұмыс жасау үшін әр облыстан институттың өкілдіктерін ашатынын түсіндіріп өтті. Сондай-ақ Түркістан облысы мен Шымкент қаласындағы өкілі ретінде тарих ғылымдарының докторы, профессор Сейдахан Әлібек тағайындалғанын хабарлап, қолына куәлік табыс етті.

Сөз соңында бүгінгі кездесуді қорытып, әрі өзіне жүктелген міндетті ойдағыдай атқаратынына сенімділік білдірген колледж басшысы Сейдахан Әлібек «Тарихын білмеген ел – тамырсыз ағаш секілді» деген нақыл сөздің тегін айтылмағанын, сондықтан да әр саланың, әр адамның болсын, бөрінің де тарихқа қатысы бар екенін тілге тиек етті. Ел тарихын жинақтау жолында бәріміздің, әсіресе тарихшы мамандардың жемісті жұмыс істеуі керек екенін, өзі басқарып отырған колледж ұжымының бұдан кейін іргелі институтпен жақын байланыста болып, жүйелі жұмыс жүргізетінін жеткізді.

Ержан Жарқынбайұлы ПАЗИЛОВ,
М. Әуезов атындағы ОҚУ-нің аға
оқытушысы, PhD доктор